

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти
Кафедра дошкільної освіти і соціальної роботи

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

**на тему «Корекція мовленнєвих порушень у дітей із загальним
недорозвиненням мовлення у процесі логоритмічних занять»**

Виконала здобувачка вищої освіти
групи до22М
заочного відділення
спеціальність 012 Дошкільна освіта
Семенюк Олени Олександрівни
Керівник: кандидат пед. наук,
ст. викладач
Солонська А. А.

Рецензент: доктор пед. наук, професор
кафедри початкової і спеціальної освіти
Шевченко Ю.М.

Запоріжжя – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ	7
1.1 Загальне недорозвинення мовлення як основне порушення мовленнєвого розвитку дітей	7
1.2. Основні напрями корекції мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення	21
1.3 Педагогічна доцільність використання засобів логоритміки для корекції мовлення дітей із загальним недорозвиненням мовлення	32
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ У ПРОЦЕСІ ЛОГОРИТМІЧНИХ ЗАНЯТЬ	40
2.1 Діагностика мовленнєвого розвитку дітей із загальним недорозвиненням мовлення	40
2.2 Дослідно-експериментальна робота з корекції мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення у процесі логоритмічних занять	51
2.3 Апробація результатів дослідження	62
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ	75

АНОТАЦІЯ

Семенюк Олена Олександрівна. Магістерська робота: «**Корекція мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення у процесі логоритмічних занять**» виконана на кафедрі дошкільної освіти і соціальної роботи Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи Солонська Альона Артурівна.

У праці висвітлено стан розробленості досліджуваної проблеми корекції мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення у процесі логоритмічних занять. Проаналізовано поняття загального недорозвинення мовлення, визначені основні напрями корекції мовленнєвих порушень та засоби логоритміки. Результати аналізу сучасних досліджень проілюстрували наявність багатьох підходів щодо корекції мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення.

Виокремлено педагогічні умови корекції мовленнєвих порушень у дітей, виявлено вихідний рівень мовленнєвого розвитку дітей із загальним недорозвиненням мовлення; з'ясовано, теоретично обґрунтовано і практично перевірено ефективність програми з корекції мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення у процесі логоритмічних занять.

Ключові слова: загальне недорозвинення мовлення, мовленнєві порушення, логоритміка, діти старшого дошкільного віку.

ANNOTATION

Semeniuk Olena. Master's thesis: "**Correction of speech disorders in children with general speech underdevelopment during logorhythmic classes**" was performed at the Department of Pre-School Education and Social Work of the Educational and Scientific Institute of Socio-Pedagogical and Artistic Education of Melitopol Bohdan Khmelnytsky State Pedagogical University.

Scientific adviser: candidate of pedagogical sciences, senior lecturer of the department of preschool education and social work Solonska Alona.

The work highlights the state of development of the researched problem of correcting speech disorders in children with general underdevelopment of speech in the process of logorhythmic classes. The concept of general underdevelopment of speech is analyzed, the main areas of correction of speech disorders and means of logarithmics are determined. The results of the analysis of modern studies have illustrated the presence of many approaches to the correction of speech disorders in children with general speech underdevelopment.

Pedagogical conditions for the correction of speech disorders in children are singled out, the initial level of speech development of children with general underdevelopment of speech is revealed; the effectiveness of the program for the correction of speech disorders in children with general underdevelopment of speech in the process of logarithmic classes was clarified, theoretically substantiated and practically verified.

Key words: general speech underdevelopment, speech disorders, logarithmic, preschool children.

РЕФЕРАТ

магістерської роботи на тему:

«Корекція мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення у процесі логоритмічних занять»

Студентки магістратури: Семенюк Олени Олександрівни.

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи Солонська Альона Артурівна.

Актуальність. Освіта дітей дошкільного віку є важливою складовою розвитку українського суспільства. На державному рівні (Закони України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Базовий компонент дошкільної освіти) визначено мету дошкільної освіти, яка полягає в забезпеченні своєчасного, повноцінного, всебічного, цілісного формування дитячої особистості, розвитку її творчих здібностей, набуттю нею соціального досвіду. Одним з провідних чинників становлення особистості у ранньому дитинстві є мовленнєвий розвиток дитини, оскільки рідна мова виступає основою освіти дітей, засобом пізнання і способом специфічного людського спілкування. Дошкільний вік визначається вченими сенситивним періодом мовленнєвого розвитку дитини, який характеризується величезною динамікою розвитку мовлення. Відхилення в розвитку негативно позначаються на оволодінні знаннями, вмінні висловлювати власну думку, сприйманні мовлення інших, формуванні особистості дитини. Попередженню мовленнєвих порушень та шкільної неуспішності сприяє логопедична робота. Серед усіх засобів корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення ми виокремили логоритмічні заняття.

Об'єкт дослідження – корекція мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення.

Предмет дослідження – логоритмічні заняття для корекції мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність програми з корекції мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення у процесі логоритмічних занять.

Відповідно до мети були визначені **завдання дослідження**:

1. Розкрити сутність поняття «загальне недорозвинення мовлення» як основного порушення мовленнєвого розвитку дітей;
2. Охарактеризувати основні напрями корекції мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення;
3. Виокремити критерії та рівні мовленнєвого розвитку дітей із загальним недорозвиненням мовлення;
4. Провести дослідно-експериментальну роботу з корекції мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення у процесі логоритмічних занять.

Загальний зміст

У вступі розкривається актуальність дослідження, визначено об'єкт, предмет, мету дослідження, сформульовано основні завдання, визначено сутність основних понять дослідження.

У першому розділі – **«Теоретичні аспекти корекції мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення»** – нами висвітлено стан розробленості досліджуваної проблеми корекції мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення. Проаналізовано поняття загального недорозвинення мовлення, визначені основні напрями корекції мовленнєвих порушень та засоби логоритміки. Результати здійсненого аналізу сучасних теоретико-емпіричних досліджень проілюстрували наявність багатьох підходів вітчизняних та зарубіжних вчених щодо корекції мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення.

У другому розділі – **«Особливості корекції мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення у процесі**

логоритмічних занять» – виокремлено педагогічні умови корекції мовленнєвих порушень у дітей, виявлено вихідний рівень мовленнєвого розвитку дітей із загальним недорозвиненням мовлення; з'ясовано, теоретично обґрунтовано і практично перевірено ефективність програми з корекції мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення у процесі логоритмічних занять.

База дослідження. Комунальний заклад дошкільної освіти компенсуючого типу №310 Дніпровської міської ради.

За результатами дослідження сформульовані висновки

В даній роботі здійснено теоретичне обґрунтування розв'язання проблеми корекції мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення шляхом розробки та впровадження в освітній процес програми корекції мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення у процесі логоритмічних занять. Теоретичний аналіз проблеми та отримані результати дослідницько-експериментальної роботи дозволили зробити такі висновки:

1. Було розкрито сутність поняття «загальне недорозвинення мовлення» як основного порушення мовленнєвого розвитку дітей. Затримка розвитку мовлення позначається на формуванні афективної сфери особистості, яка відповідає за розуміння дитиною самої себе та всього, що відбувається навколо, і на інтелектуальному розвитку також. Уже до трьох років у такої дитини формується протестна реакція, негативізм, низька концентрація уваги і як наслідок – загальне соціальне недорозвинення. Існують два види класифікації мовленнєвих порушень. Це клініко-педагогічна та психолого-педагогічна. Остання з них виділяє два види недорозвинення мовлення: фонетико-фонематичний та загальний. Загальне недорозвинення мовлення порушення формування всіх компонентів системи мовлення, коли дитина має нормальний слух та нормальний інтелектуальний розвиток. Ознаками цієї форми мовленнєвої аномалії є невчасний початок мовлення дитини, невеликий лексикон,

вади у звуковимові, аграматизм. До п'яти років дитина з недорозвиненням мовлення значно відрізняється від однолітків обмеженістю мовленнєвого мислення, невмінням сформулювати свої бажання та думки, що призводить до невпевненості у своїх силах та виникнення різних комплексів.

2. Основною метою логопедичної допомоги в дошкільних закладах є забезпечення ефективності освітнього процесу та розвитку осіб із вадами мовлення, а також попередження мовленнєвих порушень та неуспішності. В ході нашої роботи ми охарактеризували основні напрями корекції мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення: виховання звукової культури мовлення, робота над лексичною, граматичною, фонетичною стороною мовлення, робота над складовою структурою мовлення, виховання комунікативної компетентності (уміння встановлювати контакт із співрозмовником, розвиток уміння сприймати і використовувати різні комунікативні засоби, розвиток емпатії та емпатійної поведінки, розвиток уміння користуватися усіма доступними засобами комунікації – як вербальними, так і невербальними, розвиток зв'язного мовлення, розвиток аналізаторів як каналів сприймання, розвиток дрібної моторики рук, розвиток розумової діяльності, соціалізація. Корекція мовлення дітей – довготривалий процес, він направлений на формування мовних засобів, щоб дитина набула уміння самостійно висловлюватись під час освітнього процесу та повсякденного спілкування. Реалізація цих завдань залежить від віку дітей, умов навчання та виховання, а також від попереднього рівня розвитку її мовленнєвих здібностей.

3. З урахуванням зазначених теоретичних положень і завдань нашої роботи було виокремлено критерії та рівні мовленнєвого розвитку дітей із загальним недорозвиненням мовлення, визначені наступні напрями методики експериментального дослідження: обстеження лексичної та граматичної системи мовлення, діагностика сенсорно-

моторного рівня мовлення дітей (обстеження органів артикуляції, звуковимови, фонематичного сприймання), дослідження музичних здібностей.

Експериментальна робота проводилась у комунальному закладі дошкільної освіти компенсуючого типу №310 Дніпровської міської ради. Експериментом було охоплено 8 дітей старшого дошкільного віку, 6 вихователів різних вікових груп ЗДО, логопед і 12 батьків вихованців ЗДО. Були відібрані діти з загальним недорозвиненням мовлення в кількості 8 дітей. Дослідження проводилося в три етапи: констатувальний, формувальний, контрольний. На констатувальному етапі в експериментальній групі ми визначили, що у більшості дітей (5 осіб, що складає 62,5 %) старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення недостатньо сформований сенсорно-моторний рівень мовлення. Низький рівень мають 3 дитини (37,5 %). Високого рівня не досяг жоден дошкільник. У всіх дітей можна побачити проблеми у розвитку вимовної сторони мовлення.

4. Проведено дослідно-експериментальну роботу, в ході якої розроблено та застосовано програму корекції мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення у процесі логоритмічних занять. Перевагою цієї програми є використання потенційних можливостей дитини, навчання її правильного мовлення через музику, слово, рух. Практика довела, що логоритміка є корисною для вихованців із загальним недорозвиненням мовлення. Діти залюбки відвідують логоритмічні заняття, музикують, співають, танцюють, із задоволенням виконують ігрові та основні рухи у музичному супроводі під час фізкультурних хвилинок, проспівують звуки рідної мови на мовленнєвих та артикуляційних тренінгах. Розроблена програма носить також здоров'язберігаючий характер, тому що включає систему вправ зі зміцнення м'язового тону, нервової системи, формування постави, розвитку дихання.

Після проведення повторної діагностики було виявлено, що програма корекції мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення є ефективною, тому що серед дітей експериментальної групи кількість дошкільників з високим сенсорно-моторним рівнем мовлення збільшилася до 37,5 %.

За результатами дослідження можемо виокремити деякі важливі рекомендації: необхідне використання певної системи занять та вправ з корекції мовленнєвих порушень, які в ході логопедичної роботи використовуються поетапно та систематично, спонукання зацікавленості дітей під час, в тому числі за допомогою інноваційних, нестандартних форм роботи, врахування індивідуальних та вікових особливостей дітей, механізму мовленнєвого дефекту. Розроблену програму корекції мовленнєвих порушень у дітей із загальним недорозвиненням мовлення можна використовувати педагогам у закладах дошкільної освіти.

Отримані в процесі дослідження результати можуть бути використані у педагогічній діяльності закладів дошкільної освіти, у післядипломній підготовці та перепідготовці педагогічних кадрів.

Рік виконання магістерської роботи – 2022-2023 н. р.

Місце виконання – кафедра дошкільної освіти і соціальної роботи Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

Кваліфікаційна (магістерська) робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 78 сторінок (з них 74 – основна частина). Список використаних джерел містить 48 найменувань. Робота містить рисунки, таблиці, додатки.

Ім'я користувача:
Анастасія Сухомлінова

ID перевірки:
1015955047

Дата перевірки:
30.11.2023 11:45:51 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
30.11.2023 11:53:29 EET

ID користувача:
100012861

Назва документа: Семенюк

Кількість сторінок: 65 Кількість слів: 14400 Кількість символів: 113619 Розмір файлу: 134.53 KB ID файлу: 1015631411

25.4% Схожість

Найбільша схожість: 2.38% з Інтернет-джерелом (<https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/9955/1/%d0%9f%d>)

23.7% Джерела з Інтернету

958

Сторінка 67

2.93% Джерела з Бібліотеки

6

Сторінка 72

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел